Avukatın Verdiği Belgeye Denetim

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi Birinci Bölüm	14.10.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/56500	Anayasa 20, Anayasa 40, 4675 s. İnfaz Hâkimliği K. 4, 6216 s. K. 50

ÖZET

Hükümlüye avukatının verdiği belgelerin komisyonca incelenip UYAP'a aktarıldıktan sonra teslimine yönelik şikâyet, infaz hâkimliğince esasa girilmeden reddedildi. AYM, yeterli gerekçe ve işleyen bir hukuk yolu bulunmadığından etkili başvuru hakkının ihlaline, 30.000 TL tazminata hükmetti.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/avukatin-verdigi-belgelerin-denetimi-infaz-hakimligi-aym-2021-56500/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

ANAYASA MAHKEMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/56500)

Karar Tarihi: 14/10/2026

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, mahpus başvurucuya avukatı tarafından verilen belgelerin denetime tabi tutulması uygulamasına yönelik şikâyetin esasa girilmeksizin reddedilmesi nedeniyle özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, silahlı terör örgütüne üye olma suçu kapsamında hükümlü olarak Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (Ceza İnfaz Kurumu) bulunmaktadır.

3. Başvurucu, avukatı ile görüş esnasında tarafına verilen belgelerin Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi'ne (UYAP) aktarıldıktan sonra teslim edilmesi şeklindeki Ceza İnfaz Kurumu uygulaması bakımından Kilis İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) şikâyette bulunmuştur.

4. İnfaz Hâkimliği 4/10/2021 tarihinde başvurucunun avukatı tarafından getirilen belgelerin Ceza İnfaz Kurumu Mektup Okuma Komisyonu tarafından incelendikten sonra başvurucuya verildiği yakınması karşısında hak ihlallerinin tüm yönleri ile ortadan kaldırılmasına ilişkin talep bakımından herhangi bir hak ihlaline karar verme mercii olmadığı gerekçesi ile ret kararı vermiştir.

5. Başvurucu, Kilis Ağır Ceza Mahkemesine (Ağır Ceza Mahkemesi) itirazda bulunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi 20/10/2021 tarihinde itiraza konu kararın yerinde olduğunu belirterek itirazın reddine karar vermiştir.

6. Başvurucu, nihai kararı 26/10/2021 tarihinde öğrenmiş ve 25/11/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

7. Başvurucu 22/10/2023 tarihinde denetimli serbestlik tedbirinden faydalanmak üzere tahliye edilmiştir.

8. Komisyonca adli yardım talebinin kabulüne, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

9. Başvurucu, Ceza İnfaz Kurumunda avukatı ile görüş yaptığı sırada avukatının verdiği belgelerin kanuna aykırı şekilde incelemeye tabi tutulup UYAP'a aktarıldıktan sonra teslim edildiğini belirterek haberleşme hürriyetinin; İnfaz Hâkimliğine yönelik şikâyeti sonucunda yapılan değerlendirmede yalnızca belgelerin geç teslim edilmesi ile ilgili bir inceleme yapılmış olması nedeniyle de adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde; somut olayda başvurucunun özel hayata saygı hakkı ile birlikte etkili başvuru hakkının ihlal edilip edilmediği konusunda yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.
11. Başvuru, İnfaz Hâkimliğinin davanın esasına ilişkin inceleme yapmaktan imtina ettiği anlaşıldığından özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkı kapsamında incelenmiştir.

12. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

13. Etkili başvuru hakkı, anayasal bir hakkının ihlal edildiğini ileri süren herkese hakkın niteliğine uygun olarak iddialarını inceletebileceği makul, erişilebilir, ihlalin gerçekleşmesini veya sürmesini engellemeye ya da sonuçlarını ortadan kaldırmaya (yeterli giderim sağlama) elverişli idari ve yargısal yollara başvuruda bulunabilme imkânının sağlanması olarak tanımlanabilir ((emsal

başvuru) [GK], B. No: 2016/22418, 30/5/2019, § 47; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2017/34087, 13/10/2020, § 37).

14. Bu bağlamda ceza infaz kurumlarındaki birtakım uygulamaların temel hak ve hürriyetlere müdahale teşkil ettiği ve kaldırılması gerektiği konusunda ileri sürülecek iddiaların esasının incelenmesine imkân sağlayan ve gerektiğinde uygun bir telafi yöntemi sunan etkili hukuk yollarının olması ilgililere etkili başvuru hakkının sağlanması bakımından bir gerekliliktir. Dolayısıyla infaz hâkimliklerine şikâyet yoluyla başvurma imkânının mevzuatta yer alması yalnız başına yeterli olmayıp bu yolun aynı zamanda pratikte de başarı şansı sunması gerekir. Anılan yola başvurulabilmesi için öngörülen koşullar somut olaylara tatbik edilirken dayanak işlem, eylem ya da ihmallerden kaynaklanan savunulabilir nitelikteki iddiaların bu doğrultuda geniş şekilde değerlendirilmesi, koşulların oluşmadığı sonucuna ulaşılması durumunda ise bu durumun yargı makamları tarafından ilgili ve yeterli gerekçelerle açıklanması gerekir. Ayrıca mevzuatın yargı merciine başvurma imkânını ortadan kaldıracak şekilde dar yorumlanmaması, yargı makamlarınca temel hak ve özgürlükleri önceleyen bir yaklaşım içinde olunması etkili başvuru hakkının gereklerinin sağlanması açısından önem arz etmektedir (ilkelerin detayı için bkz. (emsal başvuru), §§ 35-42).

15. Bununla birlikte 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesine göre infaz hâkimlikleri hükümlü ve tutukluların ceza infaz kurumları ve tutukevlerine kabul edilmeleri, yerleştirilmeleri, barındırılmaları, ısıtılmaları ve giydirilmeleri, beslenmeleri, temizliklerinin sağlanması, bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılması, dışarıyla ilişkileri, çalıştırılmaları gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri inceler ve karara bağlar. Anayasa Mahkemesi, hükümlü ve tutukluların bu konularda infaz hâkimliklerine yaptıkları şikâyetlerin esasa girilmeden reddedilmesini temel hak ve hürriyetlerle bağlantılı olarak etkili başvuru hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir (birçok karar arasından bkz. özel hayata saygı hakkı yönünden (emsal başvuru); aile hayatına saygı hakkı yönünden (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2019/38512, 16/11/2022; (emsal başvuru) [2. B.], B. No: 2021/56509, 24/10/2024; kişinin maddi ve manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı yönünden (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2018/26139, 15/3/2022; haberleşme hürriyeti yönünden (emsal başvuru) [1. B.], B. No: 2019/39172, 4/10/2023).

16. Somut olaya konu olan İnfaz Kurumu uygulamasının ilgili mevzuat kapsamında hukuka uygun olup olmadığını değerlendirme görevi, ilgili yargı mercilerine aittir. Buna rağmen ret kararlarının ilgili mevzuatı gözeten yeterli gerekçeler içermediği, ayrıca başvurucunun iddiasının incelenmesine ve uygun bir telafi şansı sunmaya elverişli olmadığı anlaşılmıştır. İtiraz kanun yolunda da Ağır Ceza Mahkemesince bu eksikliği gidermeye yönelik bir karar verilmemiştir. Bu bağlamda somut başvuruda yukarıda aktarılan ilkeler ve karar sonuçlarından ayrılmayı gerektiren bir durum olmadığı anlaşılmıştır. Neticede başvurucuya özel hayata saygı hakkı kapsamında olduğunu ileri sürdüğü müdahalenin ortadan kaldırılması talebiyle başvurabileceği ve asgari güvenceleri içeren, pratikte de işleyen etkili bir hukuk yolunun sunulmadığı sonucuna varılmıştır.

17. Açıklanan gerekçelerle özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

18. Başvurucu, ihlalin tespiti ile 300.000 TL tazminata hükmedilmesini talep etmiştir.

19. Başvurucu, tahliye edildiğinden yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmamaktadır. Öte yandan ihlalin tespitiyle giderilemeyecek olan manevi zarar karşılığında başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak etkili başvuru hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak Anayasa'nın 40. maddesinde güvence altına alınan etkili başvuru hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 30.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE, tazminata ilişkin diğer taleplerinin REDDİNE,

Ç. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

D. Kararın bir örneğinin bilgi için Kilis İnfaz Hâkimliğine (E.2021/1637, K.2021/1817), Kilis 1. Ağır Ceza Mahkemesine (2021/772 D. İş) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 14/10/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.